

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ภาพสะท้อนสตรีไทยในสื่อเวลาด์ ไซด์ เว็บบ (world wide web)” มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาภาพสะท้อนของสตรีไทยที่ปรากฏในเวลาด์ ไซด์ เว็บบทางด้านรูปแบบ เนื้อหาตลอดจนทิศทางการนำเสนอ และเพื่อศึกษามุมมอง หลักการและวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารในการนำเสนอสารเกี่ยวกับสตรีไทยในเวลาด์ ไซด์ เว็บบ ซึ่งการศึกษากะทำโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในตัวสื่อเวลาด์ ไซด์ เว็บบ ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้ส่งสาร ด้วยการติดต่อผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Email) การวิจัยมีข้อสรุป ดังนี้

สรุปผล

ส่วนที่ 1 รูปแบบ เนื้อหาและทิศทางการนำเสนอภาพสะท้อนของสตรีไทย

ผู้วิจัยทำการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับสตรีไทยบนเวลาด์ ไซด์ เว็บบ โดยอาศัยวิธีการสืบค้นเรื่องที่ต้องการผ่านทางระบบสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต ที่เรียกว่า “เสิร์ชเอ็นจิน” (Search Engine) ที่นิยมใช้กันแพร่หลาย 5 ระบบ ได้แก่ Yahoo, AltaVista, Infoseek หรือที่ภายหลังกลายเป็นส่วนหนึ่งของเว็บบไซด์ “GO”, Lycos และ Excite การสืบค้นดำเนินการโดยใช้คำสำคัญ (Key Word) คำว่า “Thai Women” เพื่อเรียกดูเว็บบไซด์ 10 อันดับแรกจากแต่ละเสิร์ชเอ็นจิน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 50 เว็บบไซด์ (n=50) ซึ่งผลที่ได้รับปรากฏประเภทของเว็บบไซด์ที่สืบค้นได้ ดังนี้

1. เว็บบไซด์บริการจัดหาคู่และเพื่อนทางจดหมาย	จำนวน 12	เว็บบไซด์
2. เว็บบไซด์บริการทางเพศ ลามกอนาจาร	จำนวน 12	เว็บบไซด์
3. เว็บบไซด์เกี่ยวกับบทบาทของผู้หญิง	จำนวน 14	เว็บบไซด์
4. เว็บบไซด์อื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องที่ศึกษา	จำนวน 12	เว็บบไซด์

ดังนั้น การศึกษาในรายละเอียดจะกระทำเฉพาะเว็บบไซด์ที่เกี่ยวข้องจำนวน 38 เว็บบไซด์ และจำกัดขอบเขตการวิเคราะห์เนื้อหาไว้เฉพาะอาณาเขตหน้าเว็บบไซด์ที่เปิดเป็นสาธารณะให้ทุกคนสามารถเข้าชมได้ โดยไม่มีค่าใช้จ่ายในการเข้าชมหรือการสมัครสมาชิก การศึกษาจะไม่เข้าไปสู่อาณาเขตเฉพาะของเว็บบไซด์นั้นๆ

ภาษาที่ใช้ในเว็บไซต์

ภาษาที่ใช้ในเว็บไซต์เป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่บ่งบอกถึงกลุ่มเป้าหมายหลักของเว็บไซต์แต่ละแห่ง จากการวิจัยพบว่าร้อยละ 88 ของเว็บไซต์ทั้งหมดหรือจำนวน 44 เว็บไซต์ใช้ภาษาอังกฤษในการนำเสนอล้วนๆ และอีกหนึ่งเว็บไซต์ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก พร้อมเสริมด้วยภาษาไทยในบางส่วน สำหรับเว็บไซต์ที่กำหนดให้ผู้เข้าชมเว็บไซต์ของตนเป็นคนไทยนั้น มีอยู่เพียง 4 แห่ง สำหรับเว็บไซต์ที่ใช้ภาษาอื่น ๆ มีปรากฏอยู่เพียง 1 แห่ง คือ เว็บไซต์ภาษาเยอรมันล้วนๆ

ต้นตอ แหล่งที่มาของเว็บไซต์

เว็บไซต์ส่วนใหญ่จดทะเบียนในสหรัฐอเมริกา โดยจดทะเบียนเป็น .com ลงท้ายที่อยู่ของเว็บไซต์ สำหรับเว็บไซต์ที่จดทะเบียนลงท้ายชื่อดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถสืบค้นถึงแหล่งที่มาที่แท้จริงของเว็บไซต์ได้มีจำนวนสูงที่สุด คือ 17 เว็บไซต์ รองลงมาไล่เลี่ยกัน เป็นเว็บไซต์ที่พบว่ามิมีบริษัทผู้จัดทำเว็บไซต์อยู่ในประเทศไทย จำนวน 16 เว็บไซต์ แม้ว่าส่วนใหญ่จะจดทะเบียนเว็บไซต์ในสหรัฐอเมริกาก็ตาม สำหรับเว็บไซต์ซึ่งก่อตั้งและจัดทำในประเทศสหรัฐอเมริกา ปรากฏอยู่จำนวน 12 เว็บไซต์ นอกเหนือจากนั้นปรากฏเว็บไซต์ก่อตั้งอยู่กระจัดกระจาย ในประเทศเยอรมันมีอยู่ 2 เว็บไซต์ ในประเทศออสเตรเลียและ ญี่ปุ่น มีอยู่ที่ประเทศละ 1 เว็บไซต์ และอีกหนึ่งเว็บไซต์ผู้วิจัยไม่สามารถระบุต้นตอที่ชัดเจนได้โดยจดทะเบียนเป็น .net

รูปแบบ

การนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับสตรีไทยในเว็บไซต์ต่างๆ มีรูปแบบการใช้สื่อในการนำเสนอ โดยใช้ข้อความเป็นหลัก และเสริมด้วยภาพนิ่ง พร้อมไฮเปอร์เท็กซ์ ภาพถ่ายของสตรีไทยเป็นรูปแบบที่ใช้เป็นสื่อดึงดูดความสนใจของผู้เข้าชมเว็บไซต์ ทั้งในรูปแบบของภาพที่ถ่ายอย่างสวยงาม ด้วยการใช้สตูดิโอถ่ายภาพมืออาชีพ และภาพถ่ายจากอริยาบทของสตรีไทยตามปกติ นอกจากนี้ปรากฏว่าบางเว็บไซต์นำภาพนิ่งสตรีไทยที่แต่งตัวล่อแหลม หรือภาพโป๊ เปลือย ตลอดจนลามกอนาจารมาเป็นจุดขายของเว็บไซต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเว็บไซต์ขายบริการทางเพศหรือ Sex Site

ข้อความที่ปรากฏเกี่ยวกับสตรีไทยในเว็บไซต์ประเภทบริการจัดหาคู่ส่วนใหญ่ บรรยายคุณสมบัติสตรีไทยว่า “สวย” “อ่อนหวาน” “ชู้ชาย” และ “ยึดมั่นในขนบประเพณีไทย” โดยในบางเว็บไซต์ชี้แจงไว้ชัดเจนว่า โสภณิและการขายบริการทางเพศไม่ใช่กิจกรรมของเว็บไซต์นั้นๆ พร้อมทั้งให้ข้อมูลว่า สตรีไทยที่ปรากฏในเว็บไซต์ของตนมีอาชีพที่บริสุทธิ์และน่ายกย่อง

ในทางตรงกันข้าม เว็บไซต์ที่เน้นการขายบริการทางเพศและภาพลามกอนาจาร ได้ใช้ข้อความบรรยายถึงสตรีไทยในลักษณะของการเป็นวัตถุทางเพศและดูถูกเหยียดหยาม เช่น Thai pussy, Thai babes, Thai chicks, Sexy Thai girls, Nude Thai women เป็นต้น

สำหรับเว็บไซต์ที่นำเสนอบทบาทที่หลากหลายของสตรีไทย มีการใช้ข้อความและภาพนิ่ง รวมถึงกราฟฟิกเพื่อนำเสนอภาพสะท้อนของสตรีไทยในบทบาทต่างๆ เช่น บทบาทของการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ได้แก่ แม่ ภรรยา คู่รัก รวมถึงการดำรงชีวิตของสตรียุคใหม่ เช่น การประกอบอาชีพ การสร้างบุคลิกภาพ เคล็ดลับเพื่อประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ตลอดจนการใช้ข้อความนำเสนอบทบาทผู้นำของสตรีในสังคม เช่น ดารา นักแสดง นางแบบ โดยการนำเสนอผ่านคอลัมน์หลักๆ ในเว็บไซต์ ได้แก่ เว็บไซต์ maama.com และ Simplemag

เว็บไซต์ที่มีรูปแบบการนำเสนอทั้งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว กราฟฟิกตลอดจนไฮเปอร์เท็กซ์ ใช้ข้อมูลอย่างครบถ้วนปรากฏอยู่เพียง 2 เว็บไซต์ โดยเว็บไซต์แห่งหนึ่งใช้ข้อความเพื่อนำเสนอผลงานวิจัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาเอก ตลอดจนผลงานวิจัยจากความสนใจส่วนตัวเกี่ยวกับสิทธิและบทบาทของสตรีไทย การใช้ข้อความในรูปแบบหลักของเว็บไซต์ แต่มีการใช้ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวด้วยเทคนิคของอินเทอร์เน็ต และกราฟฟิก เป็นองค์ประกอบในเว็บไซต์ที่ช่วยสร้างให้เว็บไซต์น่าสนใจ และน่าติดตามมากขึ้น ส่วนเว็บไซต์อีกแห่งที่ใช้รูปแบบการนำเสนอที่ครบถ้วน ใช้ภาพนิ่งและวิดีโอ ตลอดจนภาพการ์ตูนเคลื่อนไหว (Animation) เป็นจุดขายหลัก คือเว็บไซต์ซึ่งทำธุรกิจในการขายภาพและวิดีโอลามกอนาจาร โดยมีข้อความและไฮเปอร์เท็กซ์เป็นส่วนเสริมแต่งสีสันให้กับเว็บไซต์ตน

เนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหา เรื่องของสตรีกับประเด็นต่างๆ เป็นสมมติฐานวางกรอบในการพิจารณาเนื้อหาไว้ในเบื้องต้น 17 ประเด็นด้วยกัน โดยอาศัยแนวคิดจากงานวิจัยด้านสตรีในอดีต อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่าเว็บไซต์ต่างๆ ได้สะท้อนภาพอยู่ในกรอบจำกัดเพียงไม่กี่ประเด็นเนื้อหา อันได้แก่

1. สตรีกับธุรกิจบริการทางเพศ	จำนวน	20	เว็บไซต์
2. สตรีกับครอบครัว	จำนวน	10	เว็บไซต์
3. สตรีกับสังคม	จำนวน	4	เว็บไซต์
4. สตรีกับอาชีพทั่วไป	จำนวน	3	เว็บไซต์
5. สตรีกับสาธารณสุข	จำนวน	2	เว็บไซต์
6. สตรีกับการศึกษา-อบรม	จำนวน	2	เว็บไซต์
7. สตรีกับกีฬา	จำนวน	1	เว็บไซต์

8. สตรีกับความงาม	จำนวน	1	เว็บไซต์
9. เนื้อหาเรื่องอื่น ๆ (ซึ่งไม่ได้ศึกษา)	จำนวน	12	เว็บไซต์

ทั้งนี้ มีการนับซ้ำของข้อมูล ในกรณีที่เว็บไซต์ใดเว็บไซต์หนึ่งแสดงเนื้อหาในหลายประเด็นก็จะมี การแสดงผลซ้ำ

เนื้อหาสตรีกับธุรกิจบริการทางเพศ เป็นประเด็นเนื้อหาที่มีการนำเสนอสูงสุดผ่านทางเว็บไซต์ขายบริการทางเพศและภาพลามกอนาจาร รวมถึงเว็บไซต์จัดหาคู่บางเว็บไซต์ โดยถือเป็นประมาณร้อยละ 36 จากการนับประเด็นเนื้อหาทั้งหมด 55 หน่วย อย่างไรก็ตาม เว็บไซต์ลักษณะนี้ส่วนใหญ่ ไม่ได้เปิดเผยข้อมูลทั้งหมดของเว็บไซต์ในเชิงสาธารณะ โดยมีการกำหนดขอบเขตของการให้เข้าชมข้อมูล โดยผู้สนใจจะต้องสมัครเป็นสมาชิกและชำระค่าลงทะเบียนก่อนเข้าชม ในขณะที่เว็บไซต์บางแห่งซึ่งนำเสนอเนื้อหาในเรตอาร์และเอ็กซ์ มีการกำหนดอายุผู้เข้าชมไว้ด้วย เช่น <http://thaigirls.amateur-nudes.com> ซึ่งกำหนดอายุไว้ไม่ต่ำกว่า 18 ปี และอายุเกินกว่า 21 ปีจึงจะเข้าชมเว็บไซต์ www.cybererotica.com ได้

เนื้อหาที่นำเสนอมากเป็นอันดับสอง คือ สตรีกับครอบครัว โดยมีสัดส่วนเป็นครึ่งหนึ่งของเนื้อหาสตรีกับธุรกิจบริการทางเพศ โดยเนื้อหาประเภทนี้พบมากในเว็บไซต์ประเภทบริหารจัดการคู่และเพื่อนทางจดหมาย จำนวน 8 เว็บไซต์ นอกเหนือจากนั้นเนื้อหาประเด็นนี้ปรากฏอยู่ในเว็บไซต์อีกเพียง 2 แห่ง คือ maama.com และ Simplemag.com ซึ่งต่างเสนอเนื้อหาที่เป็นสาระความรู้ และความบันเทิงสำหรับผู้เป็นแม่ โดย maama.com เสนอเรื่องราวทั้งเว็บไซต์เกี่ยวกับประเด็นนี้โดยเฉพาะ ในขณะที่ [Simplemag](http://Simplemag.com) เสนอประเด็นสตรีกับครอบครัว เป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลในเว็บไซต์

ประเด็นสตรีกับสังคม เป็นเนื้อหาที่นำเสนอมากเป็นอันดับสาม โดยพบใน 4 เว็บไซต์หรือคิดเป็นร้อยละประมาณ 7 เนื้อหาสตรีกับสังคมปรากฏอยู่ในเว็บไซต์ที่มีวัตถุประสงค์การนำเสนอแตกต่างกันออกไปและมีต้นตอแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ได้แก่ 1) เว็บไซต์ THARA ซึ่งเป็นองค์กรอาสาสมัครช่วยพิทักษ์ผลประโยชน์และดูแล ตลอดจนพัฒนาสตรีไทยในประเทศเยอรมัน 2) เว็บไซต์ซึ่งเป็นกระดานข่าวแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคนไทยต่อการใช้ภาษาไทย และสตรีไทย ซึ่งจดทะเบียนเว็บไซต์ไว้ในประเทศไทย 3) เว็บไซต์นิตยสารสตรีออนไลน์ ชื่อ Simplemag ซึ่งมุ่งนำเสนอสาระและบันเทิงสำหรับสตรียุคใหม่ โดยจัดเป็นเว็บไซต์ซึ่งหวังผลประโยชน์ทางการค้าแห่งหนึ่ง ตั้งอยู่ในประเทศไทย และ 4) UTOPIA เว็บไซต์ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสารสำหรับกลุ่มรักร่วมเพศหญิง หรือเลสเบียน ซึ่งหวังเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารในกลุ่มสังคมเฉพาะของตน

ลำดับของเนื้อหาที่มีปริมาณการนำเสนอไล่เลี่ยกันตกลงมา คือ สตรีกับอาชีพทั่วไป ซึ่งพบจำนวน 3 เว็บไซต์ด้วยกัน โดยมี Simplemag นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพที่ค่อนข้างหลากหลายและโดดเด่นกว่าเว็บไซต์อื่น นอกเหนือจากนั้น คือ บทความในนิตยสารออนไลน์ชื่อ Bangkokmetro.com ซึ่งนำเสนอเรื่องการทำธุรกิจจัดหาผู้ โดยการนำเสนอในลักษณะการบรรยายถึงอาชีพประเภทนี้เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้อ่านได้ทราบ และอีกหนึ่งเว็บไซต์ที่มีการนำเสนอเพียงแค่ชื่อที่อยู่ขององค์กรเพื่อการช่วยเหลือแรงงานสตรีแห่งหนึ่งโดยไม่มีรายละเอียดข้อมูลใดๆ

ประเด็นของสตรีกับสาธารณสุขและสตรีกับการศึกษา-อบรมนั้น มีเว็บไซต์แห่งหนึ่งซึ่งนำเสนอเนื้อหาทั้ง 2 ประเด็นนี้ไว้ คือ เว็บไซต์ของกลุ่มอาสาสมัครที่ช่วยพัฒนา ยกกระดับความรู้ให้แก่สตรีที่ทำงานในธุรกิจบันเทิง ยามค่ำคืนของไทย ซึ่งชื่อกลุ่มว่า Empower โดยมีการนำเสนอทั้งประเด็นเกี่ยวกับสุขภาพและการป้องกันโรคเสี่ยงสำหรับผู้ประกอบอาชีพขายบริการทางเพศ ในขณะเดียวกันก็กล่าวถึงการให้การศึกษา อบรมแก่หญิงบริการดังกล่าว เพื่อให้พวกเธอมีทางเลือกและมีความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเดิมได้ในอนาคต นอกจากนี้ เว็บไซต์ Simplemag ก็ไม่ได้ละเลยที่จะกล่าวถึงประเด็นสุขภาพของสตรีโดยรวมๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะนำเสนอในลักษณะของเกร็ดความรู้เล็กๆ น้อยๆ แต่เสนอโดยมีความดีสูง เนื่องจากเว็บไซต์มีการปรับเปลี่ยนข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ เว็บไซต์สุดท้ายในกลุ่มสตรีกับการศึกษา อบรม คือเว็บไซต์ส่วนตัวของนักศึกษาระดับปริญญาเอก ซึ่งสนใจทั้งในเรื่อง สตรีศึกษาและธุรกิจสื่อสาร โทรคมนาคม ในเว็บไซต์ชื่อ Busakorn's Cybersphere สำหรับเว็บไซต์ที่แสดงผลเกี่ยวกับสตรีทั้ง 2 ด้านนี้มีอยู่อย่างละ 2 เว็บไซต์

นอกเหนือจากนี้ เนื้อหาด้านสตรีกับกีฬาและสตรีกับความงาม ปรากฏอยู่อย่างละ 1 เว็บไซต์ คือ เว็บไซต์ซึ่งเสนอเรื่องราวของทีมนักฟุตบอลหญิงทีมชาติไทย พร้อมกำหนดการและผลของการแข่งขัน และเว็บไซต์ Simplemag ซึ่งกล่าวถึงเรื่องของสตรีกับความงามไว้ในปริมาณค่อนข้างมาก ในแง่มุมต่างๆ กัน อีกทั้งยังมีบางส่วนที่เชื่อมโยงไปสู่การขายสินค้าของผู้ให้การสนับสนุนเว็บไซต์ หรือสปอนเซอร์โฆษณาตนเอง

ทิศทางการนำเสนอ

จากการศึกษาพบว่า การนำเสนอของเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับสตรีไทยโดยตรง จำนวนรวม 38 เว็บไซต์ สามารถจำแนกออกตามทิศทางการนำเสนอภาพของสตรีไทยออกได้ ดังต่อไปนี้

1. ทิศทางเชิงบวก (positive) จำนวน 9 เว็บไซต์ (ร้อยละ 23.68)
2. ทิศทางเชิงลบ (negative) จำนวน 17 เว็บไซต์ (ร้อยละ 44.74)
3. ทิศทางเป็นกลาง (neutral) จำนวน 12 เว็บไซต์ (ร้อยละ 31.58)

สำหรับเว็บไซต์ที่แสดงทิศทางเชิงบวกทั้งหมดได้แสดงความชื่นชม ยกย่องสตรีไทยในด้านต่าง ๆ กัน เช่น เว็บไซต์ Sweet Thai Lady Friendship Club แม้จะเป็นเว็บไซต์บริการจัดหาคู่ แต่ข้อมูลตลอดจนการนำเสนอในเว็บไซต์ ได้กล่าวยกย่องสตรีไทยที่ยึดมั่นกับขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดี และมีอาชีพซึ่งเป็นที่น่าภาคภูมิใจ นอกจากนี้เว็บไซต์องค์กรอาสาสมัคร ทั้งในประเทศไทยและประเทศเยอรมัน ต่างก็แสดงบทบาทในการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือสตรีไทยที่มีปัญหา

เว็บไซต์อื่นๆ ที่สะท้อนทิศทางในเชิงบวก ได้แก่ เว็บไซต์ที่จัดทำในแนวนิยายสารออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นสำหรับกลุ่มผู้รับสารกลุ่มใด เช่น Maama.com สำหรับแม่ยุคใหม่ หรือ Simplemag สำหรับสาวทันสมัย ที่รู้จักการวางตัวและส่งเสริมบุคลิกภาพของตน นอกจากนี้ทิศทางกรกล่าวถึงสตรีไทยในเชิงบวก ยังปรากฏอยู่ในเว็บไซต์ที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ชื่อ Culturalbridge รวมถึงเว็บไซต์ส่วนตัวของสตรีไทย ซึ่งกำลังศึกษาในสหรัฐอเมริกา อันเป็นเว็บไซต์ที่แสดงภูมิปัญญา ความรู้ของสตรีไทยคนหนึ่ง นอกจากนี้ ทิศทางการนำเสนอด้านบวกยังปรากฏในเว็บบอร์ดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเว็บไซต์ SiamWEB ที่นำเสนอประเด็นที่ถกเถียงกันเรื่องภาพเหมารวมของสตรีไทย ที่ถูกมองไปเชื่อมโยงกับการขายบริการทางเพศ แต่เนื้อหาและข้อคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นเชิงสนับสนุนสตรีไทย และท้ายสุดเว็บไซต์ของทีมฟุตบอลหญิงไทย คือ อีกหนึ่งเว็บไซต์ที่นำเสนอเรื่องราวในเชิงบวกต่อสตรีไทย

ทิศทางการนำเสนอเชิงลบ เป็นแนวทางที่พบมากที่สุดถึง 17 เว็บไซต์ โดยปรากฏผลอยู่ในเว็บไซต์ทั้งหมดที่นำเสนอธุรกิจบริการทางเพศ และภาพลามกอนาจาร หรือ Sex Site ซึ่งมีปริมาณสูงถึง 12 เว็บไซต์ ซึ่งทุกๆ เว็บไซต์ต่างแสดงภาพและข้อความซึ่งสะท้อนถึงภาพสตรีในลักษณะของวัตถุทางเพศ โดยบางเว็บไซต์มีการนำเสนอภาพเปลือยหรือภาพลามกอนาจารอย่างโจ่งครึ่ม แม้กระทั่งในอาณาเขตสาธารณะของเว็บไซต์นั้นๆ ซึ่งผู้ใดจะเข้ามาชมก็ได้ นอกจากนี้ทิศทางที่เว็บไซต์บริการจัดหาคู่ 5 แห่งนำเสนอ ก็สะท้อนภาพของการถูกเหยียดหยามหรือการมุ่งแลกเปลี่ยนสตรีเป็นเสมือนสินค้า

สำหรับการนำเสนอทั้งรูปแบบและเนื้อหา ตลอดจนทิศทางที่ไม่โอนเอียงไปทั้งเชิงบวกและลบ หรือเว็บไซต์ที่มีทิศทางการนำเสนอเป็นกลางนั้น มีสัดส่วนสูงพอสมควร คือร้อยละ 31.58 หรือจำนวน 12 เว็บไซต์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเว็บไซต์ของธุรกิจบริการจัดหาคู่ ที่ไม่มีการถูกเหยียดหยามผู้หญิงหรือกดขี่ทางเพศ แต่ก็ไม่ได้เสนอเนื้อหาสาระที่ปรากฏชัดว่าสนับสนุนสตรีไทย นอกจากนั้น ทิศทางที่เป็นกลางนี้ มีนำเสนออยู่ในเว็บบอร์ด 2 แห่ง รวมถึงเว็บไซต์ที่เป็นคลังข้อมูลของหญิงรักร่วมเพศ ตลอดจนการนำเสนอภาพของสตรีไทยผ่านบทคัดย่องานวิจัยของนักศึกษาคณะหนึ่งในประเทศออสเตรเลีย

ส่วนที่ 2 มุมมอง หลักการและวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร

เพื่อทำความเข้าใจถึงมุมมอง หลักการตลอดจนวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารในเว็ลด์ ไรด์ เว็บ ที่นำเสนอภาพเกี่ยวกับสตรีไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) รวมถึงการสอบถามข้อมูลผ่านทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือ อีเมล (Email) ในกรณีที่ผู้ส่งสารอยู่ในต่างประเทศ หรือไม่สามารถติดต่อด้วยวิธีการอื่น ๆ เช่น การโทรศัพท์นัดหมาย ผู้วิจัยได้ตั้งเป้าหมายการสัมภาษณ์ไว้เดิมจำนวน 15 กลุ่มตัวอย่าง

อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดที่ประสบในขณะที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า มีเว็บไซต์เพียงไม่กี่แห่งที่ให้รายละเอียดข้อมูลการติดต่อผู้จัดทำเว็บไซต์ อีกส่วนหนึ่งจะมีเฉพาะที่อยู่ในการติดต่อด้วยอีเมล และส่วนใหญ่ของเว็บไซต์ที่ทำการศึกษามิได้นำเสนอรายละเอียดสำหรับการติดต่อไว้ในเว็บไซต์เลยแม้แต่น้อย ผู้วิจัยสามารถรวบรวมข้อมูลสำหรับการติดต่อขอสัมภาษณ์และขอข้อมูลได้เพียง 15 เว็บไซต์ จากจำนวน 38 เว็บไซต์ที่เสนอเรื่องเกี่ยวกับสตรีไทยโดยตรง และผู้วิจัยได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากเว็บไซต์เพียง 5 แห่ง คือ

1. www.grin.net/~lotus/thaiwomen
2. www.culturalbridge.com
3. www.empower.org
4. www.thailife.de/thara
5. www.simplemag.com

จากข้อมูลที่ได้รับผ่านทางอีเมลทั้งหมด ประมวลผลได้ว่า ผู้จัดทำเว็บไซต์ซึ่งนำเสนอภาพสตรีในเชิงบวกส่วนใหญ่ ต้องการจัดทำเว็บไซต์ขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูล ข่าวสารโดยไม่หวังผลตอบแทนทางการค้า โดยหวังว่าข้อมูลที่ตนนำเสนอจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าชมเว็บไซต์ อย่างไรก็ตาม จุดกำเนิดเว็บไซต์แต่ละไซต์มีความแตกต่างในรายละเอียด คือ เว็บไซต์ Busakom's Cybersphere หรือ www.grin.net/~lotus/thaiwomen มีเป้าหมายในช่วงก่อตั้งเพียงเพื่อเป็นเว็บไซต์ส่วนตัว แต่ต่อมาได้ขยายผล เพื่อเป็นเวทีในการนำเสนองานวิจัยของตนให้สาธารณชนได้รับทราบ ในขณะที่เว็บไซต์ Culturalbridge ตั้งขึ้นเพื่อนำประสบการณ์การเดินทางพร้อมแง่มุมการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ของผู้จัดทำเว็บไซต์มานำเสนอและแลกเปลี่ยน โดยเนื้อหาเกี่ยวกับสตรีไทยเป็นเพียงส่วนน้อยของเว็บไซต์ เว็บไซต์ Empower ก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นสื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลกิจกรรมขององค์กร Empower สู่อาณาณะนั้น สำหรับเว็บเพจ Thara มีจุดประสงค์ในการเป็นสื่อกลางเผยแพร่เนื้อหา กิจกรรมของกลุ่มสตรีไทยในประเทศเยอรมัน ส่วนเว็บไซต์ที่มีจุดประสงค์ในการจัดทำเริ่มแรกต่างออกไปบ้าง คือ Simplemag.com ซึ่งริเริ่มด้วยแรงบันดาลใจส่วนตัวของผู้จัดทำเว็บไซต์ เพียงเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง แต่ภายหลังได้รับความนิยมและกลายเป็นเว็บไซต์เชิงพาณิชย์ ที่วางจุดดึงดูดของเว็บไซต์ไว้ว่าเป็น

นิตยสารผู้หญิงออนไลน์ ที่นำเสนอเนื้อหาสาระเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีในชีวิตประจำวันของผู้หญิงไทย

ถึงแม้เนื้อหา และการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับสตรีไทยในเว็บไซต์ดังกล่าวจะเป็นไปในทางบวก แต่ผู้จัดทำเองไม่คาดหวังว่า ผลงานของพวกเขาจะส่งผลกระทบต่อทางบวกในวงกว้าง ถึงขั้นพัฒนาและยกระดับสิทธิ สถานภาพของสตรีไทย ทั้งนี้ เนื่องจากจำนวนผู้เข้าชมเว็บไซต์ยังมีปริมาณไม่สูง ประกอบกับข้อจำกัดในการหาเรื่องราวเกี่ยวกับสตรีไทยมาเพิ่มเติมข้อมูลในเว็บไซต์ อย่างไรก็ตาม หากประสบโอกาสผู้จัดทำเว็บไซต์ก็จะพยายามเพิ่มเติม พัฒนาเนื้อหาในประเด็นสตรีไทยในเว็บไซต์ของตนในอนาคต

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า ภาพสะท้อนของสตรีไทยเมื่อมองผ่านสื่อเว็ลด์ ไซด์ เว็บ โดยการศึกษจากการป้อนคำสำคัญ (key word) ผ่านทางระบบสืบค้นข้อมูล (Search Engine) ภาพของสตรีไทยที่ปรากฏอยู่เป็นส่วนใหญ่ถูกนำเสนอในเชิงลบมากที่สุด โดยมีปริมาณสูงถึงเกือบครึ่งหนึ่งของเว็บไซต์ที่แสดงผลออกมาว่าเกี่ยวข้องกับสตรีไทยโดยตรง คือร้อยละ 44.74 (17 เว็บไซต์) จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 38 เว็บไซต์ ในขณะที่ภาพการนำเสนอเชิงบวกกลับมีในปริมาณที่ต่ำกว่าอย่างมีนัยยะสำคัญ คืออยู่ที่จำนวน 9 เว็บไซต์หรือร้อยละ 22.68 ส่วนเว็บไซต์ที่สะท้อนทิศทาง การนำเสนอบทบาทสตรีอย่างเป็นกลางมีอยู่ร้อยละ 31.58

อภิปรายผลตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารในสังคมยุคใหม่

การที่ผลการศึกษาแสดงออกมาเช่นนี้ ผู้วิจัยคาดว่าเกิดเนื่องจากระบบสืบค้นข้อมูลหรือเสิร์ช เอ็นจินใช้การจัดลำดับข้อมูล ด้วยการเข้าไปดูคำสำคัญในเว็บไซต์นั้นๆ และดูตามความนิยมในการเลือกและเรียกข้อมูลจากเว็บไซต์มาดูของนักโต้คลื่น หรือ World Wide Web surfer ทั้งหลาย ซึ่งหากพิจารณาวิเคราะห์คุณสมบัติของสื่ออินเทอร์เน็ตตามแนวคิดของอัลวิน ทอฟเลอร์ จะพบว่า ส่วนหนึ่งที่สื่ออินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมมาจากลักษณะพิเศษของตัวสื่อที่มีคุณสมบัติด้านการปฏิสัมพันธ์ (Interactive) มีความสามารถเคลื่อนที่ได้ (Mobility) สามารถดัดแปลงเปลี่ยนแปลงรูปได้ (Convertibility) สามารถเชื่อมต่อได้ (Connectivity) สามารถหาได้ในทุก ๆ ที่ (Ubiquity) และมีลักษณะโลกาภิวัตน์ (Globalization) เมื่อนำคุณสมบัติเด่นของสื่อนี้มารวมกันทำให้สื่อเว็ลด์ ไซด์ เว็บ มีศักยภาพในการสร้างและเปลี่ยนแปลงข้อมูลอย่างรวดเร็ว โดยสามารถทำเป็นรูปแบบใด ๆ ก็ได้ การนำเสนอทำได้ทั้งภาพ เสียง การเคลื่อนไหวรวมถึงข้อความ จะขาดอยู่เพียงรสกลิ่นและสัมผัสทางกายภาพเท่านั้นที่สื่อนี้ยังไม่มีศักยภาพเนรมิตออกมาได้

หากจะพิจารณาความนิยมของสื่อวีลด์ ไซด์ เว็บจะพบว่าสอดคล้องกับแนวคิดของโรเจอร์ ทวีว่า สื่อใหม่ที่จะมีผลถึงการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ของมนุษย์และสังคม จะต้องมียุคลักษณะ อยู่ 3 ประการ คือ 1) ลักษณะ Interactivity ของสื่อซึ่งเอื้อให้มีการโต้ตอบสื่อสาร 2 ทาง ซึ่งพบว่า ในเว็บไซต์ทั้งหมดที่ศึกษา มีการเอื้อให้เกิดการสื่อสาร 2 ทางทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของการส่งข้อมูลติดต่อกลับทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ การโต้ตอบฉบับล้นด้วยการ Chat ในบาง เว็บไซต์ หรือการส่งข้อความแสดงความคิดเห็นผ่านกระดานข่าวหรือ Web board การตอบปัญหา ชิงรางวัล รวมถึงการสมัครสมาชิกออนไลน์ในเว็บไซต์บริการทางเพศและธุรกิจจัดหาคู่ 2) ลักษณะ Individualize/Demassified คือการที่ผู้รับสารสามารถเลือกดูสิ่งที่ตนเองต้องการ ในช่วงเวลาใดก็ได้ ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของอินเทอร์เน็ตและวีลด์ ไซด์ เว็บ ที่เป็นบริการซึ่งเปิดตลอด 24 ชั่วโมง 365 วันต่อปี โดยไม่มีวันหยุด 3) ลักษณะ Asynchronous nature of new communication คือ ความสามารถในการแยกเสนอเป็นส่วนๆ ได้ ซึ่งวีลด์ ไซด์ เว็บเองก็มีคุณลักษณะเช่นนี้ ซึ่งผู้รับ สารสามารถแยกดูข้อมูลเป็นส่วนๆ เฉพาะที่ต้องการได้

ด้วยคุณสมบัติของตัวสื่อ ทำให้การสร้างภาพและการนำเสนอต่างๆ กระทำได้โดยง่าย ดังใจปรารถนา ดังที่แมคลูฮันกล่าวสรุปไว้ในแนวทางวิเคราะห์สื่อว่า “เพียงแค่ตัวสื่อก็เป็นสารแล้ว” (medium is the Message) อินเทอร์เน็ตจึงกลายเป็นสื่อเผยแพร่เรื่องราวของธุรกิจบริการทางเพศ และภาพลามกอนาจารที่สามารถเข้าไปยังผู้รับสารซึ่งอาศัยอยู่ในที่ใดก็ตามในโลก โดยต้องมีเพียง คอมพิวเตอร์และโมเด็ม หรือสายส่งสัญญาณเพื่อติดต่อรับข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเท่านั้น จากผล การศึกษาของผู้วิจัยเอง แสดงว่าเว็บไซต์ที่เสนอการบริการทางเพศ ลามกอนาจารหรือ Sex Site นั้นมีปริมาณสูงถึงร้อยละ 24 จากจำนวนการสืบค้นข้อมูลทั้งหมด 50 เว็บไซต์ และในปริมาณ พอๆ กันแสดงผลออกมาเป็นเว็บไซต์บริการจัดหาคู่และเพื่อนทางจดหมาย ซึ่งถึงแม้ว่าเว็บไซต์ เหล่านี้ บางแห่งจะนำเสนอเรื่องราวๆ เกี่ยวกับสตรีไทย แต่มีจำนวนไม่น้อยที่จัดทำเนื้อหาใน ลักษณะชี้ชวนไปสู่กิจกรรมทางเพศ โดยไม่ได้หวังเป็นสื่อกลางสร้างมิตรภาพ หรือความรักอย่างที กล่าวอ้างแต่อย่างใด

การใช้สื่อวีลด์ ไซด์ เว็บอย่างแพร่หลายในการเผยแพร่เรื่องราวเกี่ยวกับสตรีไทย ยังสอดคล้องกับแนวคิดของกลุ่มนักคิดที่เน้นรูปแบบของเทคโนโลยี Altheide & Snow โดยพบว่าใน ลักษณะของผัสสะแห่งประสบการณ์ (Sense of experience) ได้สร้างความมีส่วนร่วมให้แก่ผู้เข้าชม ไม่ว่าจะเป็น การสมัครสมาชิกออนไลน์ของเว็บไซต์บริการจัดหาคู่บางแห่ง รวมถึงเว็บไซต์ลามก อนาจาร ตลอดจนการสร้างกระดานแสดงความคิดเห็น (web board) หรือเปิดโอกาสให้ผู้เข้าชม ได้ติดต่อกับผู้จัดทำเว็บไซต์ผ่านทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ มีรูปแบบการใช้รหัส ที่หลากหลายทั้ง การใช้ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ตลอดจนกราฟฟิกในการนำเสนอ สำหรับการพิจารณาในรูปแบบ ของบริบทการใช้สื่อ (Context of Use) ผู้วิจัยคาดว่าส่วนใหญ่น่าจะเป็นการใช้สื่ออยู่ที่บ้าน หรือที่ทำงาน และเป็นการใช้แบบปัจเจก จึงเปิดโอกาสให้ผู้ใช้สามารถเข้าไปชมเว็บไซต์ซึ่งเสนอ ภาพล่อแหลมได้ โดยไม่ขัดเขิน

ผลของการวิจัยครั้งนี้ยังตอกย้ำถึงคุณสมบัติความเป็นโลกาภิวัตน์ อันเป็นสากลของสื่อชนิดนี้ เนื่องจากพบว่าภาษาที่ใช้สื่อสารในเว็บไซต์แทบทั้งหมดใช้ภาษาสากล คือ ภาษาอังกฤษ เพื่อครอบคลุมกลุ่มผู้รับสารให้กว้างขวางมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเสนอสารไปยังกลุ่มผู้รับสารที่เป็นพลเมืองที่ใช้อินเทอร์เน็ตในปริมาณสูงเช่นในสหรัฐอเมริกา สำหรับเว็บไซต์ที่จัดทำขึ้นเพื่อคนเฉพาะท้องถิ่นไม่ปรากฏอัตราส่วนที่เด่นชัด เช่น เว็บไซต์ภาษาไทยมีอยู่เพียง 4 เว็บไซต์ จากยอดรวมทั้งสิ้น 50 เว็บไซต์ ในขณะที่ภาษาท้องถิ่นอื่น ๆ เช่น เขอร์มันก็ปรากฏอยู่ในปริมาณที่จำกัด

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลการวิจัยกับแนวคิดของแมคเควส์ ที่กล่าวว่า “การปฏิวัติเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการสื่อสารในแต่ละครั้ง จะทำให้เกิดการปฏิบัติเปลี่ยนแปลงสังคมตามมาเสมอ” นั้น จะพบว่าผลงานวิจัยนี้ยังไม่อาจระบุชัดถึงการยืนยันว่าสังคมจะถูกปฏิบัติ เปลี่ยนแปลง เนื่องจากในกรณีของการนำเสนอภาพสตรีไทยผ่านสื่อเว็ลด์ ไซด์ เว็บ ยังพบว่าสิ่งที่นำเสนอไม่ได้แตกต่างอย่างสำคัญ จากการเสนอผ่านสื่อเดิมในอดีต อีกทั้งยังอนุมานได้ว่า ผู้ใช้สื่อนี้ส่วนใหญ่ยังคงเป็น “ชาย” มากกว่า “หญิง” แต่มีแนวโน้มที่ดีว่า สื่อเว็ลด์ ไซด์ เว็บจะถูกใช้เป็นเวทีเพื่อเสนอเสียงของสตรีมากขึ้นในอนาคตจากการสัมภาษณ์ผู้จัดทำเว็บไซต์ อย่างไรก็ตาม ในมุมมองกลับกันยังพบว่า สื่อเว็ลด์ ไซด์ เว็บได้เปิดโอกาสให้มีการนำเสนอข้อมูล เนื้อหาที่เดิมเคยถูกกลั่นกรองหรือปิดกั้นเพื่อเผยแพร่เฉพาะกลุ่ม และถือว่าผิดกฎหมาย เช่น ภาพลามก อนาจาร กลับได้รับการเสนอในลักษณะ “สาธารณะ” มากขึ้น ซึ่งถือเป็นแรงผลักดันของอินเทอร์เน็ตที่กระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาว่า มีโอกาสอย่างสูงที่เด็กและเยาวชนจะเข้าไปเรียกดูข้อมูลเหล่านี้ได้ตามอำเภอใจ จากการวิจัยที่พบว่า เว็บไซต์ที่แสดงผลจากการเรียกหาคำสำคัญว่า “Thai women” อันดับต้น ๆ จากแต่ละเสิร์ชเอนจินมักเป็นเว็บไซต์ที่นำเสนอเรื่องราวในเชิงลบหรือข้อมูลเกี่ยวกับการบริการทางเพศ และภาพลามก อนาจารทั้งหลาย ในปริมาณที่สูงมาก ซึ่งอาจทำให้เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งได้มีโอกาสข้องแวะกับเนื้อหาประเภทนี้โดยไม่มีเจตนา ตลอดถึงยังสร้างภาพสะท้อนเชิงลบต่อสตรีไทยและประเทศไทย ทำให้ขยายขอบเขตจากสื่อดั้งเดิมในการตอกย้ำความเข้าใจผิดถึงลักษณะสังคมและวัฒนธรรมของไทยว่าเน้นที่การเสนอความสุขทางเพศเป็นสำคัญ

อภิปรายผลตามกรอบทฤษฎีสตรีศึกษาและการวิเคราะห์สื่อด้วยทฤษฎีสังคมวิทยา

เมื่อพิจารณาถึงประเภทของเว็บไซต์ที่ผู้วิจัยศึกษา จะพบว่ามิมีจำนวนไม่น้อยที่สะท้อนบทบาทของผู้หญิงไทยในลักษณะต่าง ๆ กัน ซึ่งส่วนใหญ่จะนำเสนอภาพในเชิงบวกของสตรีไทย ไม่ว่าจะเป็นบทบาทของแม่ ผู้หญิงทำงาน ผู้หญิงไทยที่อ่อนหวานและขีตมึนในชนบทธรรมนิยม ประเพณีไทย หากวิเคราะห์เปรียบเทียบกับทฤษฎีด้านสตรีศึกษาจะพบว่า เว็บไซต์เกือบทั้งหมดไม่ว่าจะแสดงภาพสตรีในเชิงบวก เชิงลบหรือเป็นกลาง ต่างนำเสนอภาพสตรีในตามบทบาทและหน้าที่หลักของสตรีตามแนวทางความคิดแบบ System Approach ทั้งหมด แม้กระทั่งเว็บไซต์สำหรับกลุ่มสตรีริกร่วมเพศ Utopia ในเว็บเพจเกี่ยวกับสตรีริกร่วมเพศชาวไทย ก็ไม่ได้มีการนำเสนอเนื้อ

หาที่มีการเรียกร้องถึงความเสมอภาคระหว่างเพศอย่างชัดเจน ตามแนวทาง Feminist Approach แต่อย่างใด จะมีข้อยกเว้นเฉพาะเว็บไซต์ THARA ซึ่งระบุไว้อย่างชัดเจนถึงความพยายามในการช่วยปกป้องและช่วยเหลือสตรีไทยในต่างแดนให้ได้รับความสิทธิ และเสมอภาคในการดำรงชีวิต

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยไม่อาจกล่าวได้ว่าผู้จัดทำเว็บไซต์ใดมีความประสงค์อย่างเด่นชัดในการเรียกร้องสิทธิและความเสมอภาคสำหรับสตรีไทย โดยคำนึงถึงการเปรียบเทียบความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศตามแนวทาง Feminist Approach เนื่องจากผลจากการสัมภาษณ์พบเพียงว่าผู้จัดทำเว็บไซต์ ต้องการเพียงให้เว็บไซต์ของตนเป็นสื่อในการนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสตรีไทยมากกว่ามุ่งหวังให้เว็บไซต์ทำหน้าที่เปลี่ยนความคิดหรือพฤติกรรมของผู้รับสารเพื่อสร้างเสมอภาคให้เกิดแก่สตรีไทยโดยตรง ผู้จัดทำเว็บไซต์ต่างเชื่อว่ากิจกรรมขององค์กรหรือหน่วยงานของตนอาจจะมีส่วนในการพัฒนาสตรีไทย แต่ไม่ได้คาดหวังให้เว็บไซต์ทำหน้าที่เกินกว่าการเป็นสื่อเผยแพร่ข้อเท็จจริง

จากการวิเคราะห์ประเภทของเนื้อหาที่นำเสนอในแต่ละเว็บไซต์อย่างละเอียด ผู้วิจัยพบข้อมูลที่สะท้อนถึงภาพสรูปเหมารวมของสตรีไทยหรือ Stereotype ที่ถูกดูหมิ่นเหยียดหยามและตราหน้าว่า “หญิงไทยคือโสเภณี” เนื่องจากเมื่อจัดประเภทของเนื้อหาเรียงตามปริมาณที่พบในการศึกษาแล้ว พบว่า เนื้อหาประเภทสตรีกับธุรกิจบริการทางเพศ มีปริมาณความถี่ในการนำเสนอสูงที่สุดถึงประมาณร้อยละ 38 โดยทิ้งช่วงห่างจากเนื้อหาอันดับสองซึ่งเป็นเนื้อหาของสตรีกับครอบครัวไปเป็นเท่าตัว (ร้อยละ 16 โดยประมาณ) และแตกต่างจากเนื้อหาประเภทอื่นๆ อย่างไม่อาจเปรียบเทียบกันได้ ประเภทของเนื้อหาส่วนใหญ่ที่ผู้วิจัยพบ ไม่ปรากฏความหลากหลายและที่สำคัญเนื้อหาประเภทที่เป็นเชิงบวกและน่าจะสร้างภาพที่ดี ยกระดับสถานภาพให้แก่สตรีไทยกลับไม่ปรากฏผลในการวิจัยครั้งนี้เลย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสตรีกับการเมือง-กฎหมาย สตรีกับเศรษฐกิจ-ธุรกิจ สตรีกับศาสนา สตรีกับสิ่งแวดล้อม สตรีกับสื่อมวลชน สตรีกับการพัฒนาตลอดถึงสตรีกับความสามารถพิเศษ

ประเภทของเนื้อหาอื่นๆ ที่แสดงผลจากการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาทั่วไป ซึ่งไม่ได้เจาะลึก เช่น สตรีกับสาธารณสุข มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพโดยรวมๆ สตรีกับอาชีพทั่วไปก็เป็นการนำเสนออย่างไม่ลึกซึ้ง นอกจากนี้ยังมีเนื้อหาประเภทอื่นๆ แทรกอยู่ประปราย ได้แก่ สตรีกับการศึกษา-อบรม สตรีกับสังคม สตรีกับกีฬาและสตรีกับความงาม ผู้วิจัยคาดว่าสาเหตุที่เนื้อหาแต่ละประเภทไม่ได้กินความลึกซึ้ง เนื่องจาก คุณลักษณะของสื่อที่ต้องการความกระชับรวดเร็วในการนำเสนอ เพื่อไม่ให้ผู้รับสารเกิดความเบื่อหน่ายและเคร่งเครียดในการอ่านข้อมูลผ่านทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ และกินเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตมากเกินไป เนื่องจากสื่อชนิดนี้มีค่าใช้จ่ายที่ผันแปรขึ้นตามระยะเวลาในการบริโภคสื่อนั่นเอง

ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าผลของการวิจัยครั้งนี้ส่วนหนึ่งที่ปรากฏผลว่าสตรีถูกนำเสนอภาพในเชิงลบ ทางด้านของธุรกิจทางเพศมากที่สุด อาจมีผลจากการที่การใช้อินเทอร์เน็ตยังคงเป็นปริวิตกของ “เพศชาย” มากกว่า “เพศหญิง” ดังการวิจัยขององอาจ ฤทธิ์ทองพิทักษ์ในปี 2539 ซึ่งพบว่าเพศชายมีพฤติกรรมการสื่อสารผ่านระบบเว็สด ไซด์ เว็บ มากกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ผลวิจัยนี้ยังสนับสนุนแนวคิดของ Gurak และ Chandler ที่ว่าการคิดเพียงว่าอินเทอร์เน็ต เป็นสื่อที่นำมาซึ่งประชาธิปไตยและความเสมอภาคนั้นเป็นการมองที่ตื้นเขินเกินไป เพราะแม้ว่าโดยคุณลักษณะของสื่อจะเอื้อให้เกิดประโยชน์เช่นนั้น แต่มนุษย์ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังเทคโนโลยีและเป็นผู้ใช้ ตลอดจนกำหนดเนื้อหาจริง ๆ ต่างหากที่เป็นองค์ประกอบซึ่งต้องนำมาพิจารณา เนื่องจากผลวิจัยปรากฏชัดว่าภาพสตรีไทยยังคงถูกนำเสนออย่างไม่เสมอภาค มีการนำเสนอในเชิงลบสูงมาก แม้ผลการวิจัยจะไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนแจ้งว่าเพศใดเป็นผู้จัดทำเว็บไซต์ดังกล่าว แต่สามารถคาดการณ์ได้ว่าผู้รับสารซึ่งจะเข้าไปเรียกดูข้อมูลในเว็บไซต์ส่วนใหญ่จะเป็นชายมากกว่าหญิง โดยเฉพาะในเว็บไซต์ประเภทธุรกิจบริการทางเพศและธุรกิจบริการจัดหา

และหากจะมองในลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ เมื่อเปรียบเทียบกับการวิเคราะห์สื่อเพื่อศึกษาเรื่องสตรีในอดีต จากงานวิจัยหลายๆ ชิ้นพบว่า เรื่องราวของสตรีที่มักจะถูกปรากฏในสื่อมักปรากฏในเชิงลบ เช่น สตรีกับความรุนแรงทางเพศ มักถูกตีพิมพ์เป็นข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ ในขณะที่เนื้อหาอื่นๆ เกี่ยวกับสตรีที่มีรายงานกันมักเป็นเรื่องความสวยงาม การดูแลรักษาตนเอง ตลอดจนเรื่องของครอบครัวและความรัก อันเป็นเนื้อหาประเภทเดียวกันกับผลการศึกษาของผู้วิจัย ซึ่งนับได้ว่าประเด็นของสตรียังไม่มีความแตกต่างในแง่ของความนิยมเผยแพร่ของสื่อ ถึงแม้ว่าตัวสื่อจะมีคุณสมบัติที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาเพียงใดก็ตาม

อภิปรายผลตามกรอบการวิเคราะห์สื่อด้วยทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง

จากการวิจัยพบว่าเว็บไซต์กว่าร้อยละ 90 จดทะเบียนด้วย .com ซึ่งเป็นการขึ้นทะเบียนเว็บไซต์ในประเทศสหรัฐอเมริกา อาจเนื่องจากปัจจัยด้านการเปิดเสรีในการให้บริการ รวมถึงค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนที่ย่อมเยา และประเด็นสำคัญคือ เว็บไซต์ที่จดทะเบียนลงท้ายด้วย “ดอทคอม” จะได้รับความนิยมสูง จากผู้เข้าเยี่ยมชม เนื่องจากจดจำง่ายกว่าการจดทะเบียนลงท้ายด้วยชื่อประเทศ ซึ่งมีความเป็นสากลน้อยกว่า การจดทะเบียนด้วยดอทคอมและการใช้ภาษาสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษเป็นหลัก สะท้อนถึงระบบทุนนิยม มิติของความเป็นสหชาติและโลกาภิวัตน์ โดยประเทศสหรัฐอเมริกายังคงครอบครองความเป็นเจ้าของสื่อข้ามพรมแดน ขยายอาณาจักรออกจากสื่อดั้งเดิม เช่น นิตยสาร Times, Newsweek รายการข่าว CNN วิทยุ VOA มาสู่การเป็น “เจ้า” แห่งสื่ออินเทอร์เน็ต

กระแส “บริโภคนิยม” และ “วัตถุนิยม” ใน “สังคมบริโภค” เป็นกลไกหลักในการผลักดันการนำเสนอภาพสะท้อนของสตรีไทยผ่านสื่อเวลาดิจิทัล ด้วยรูปแบบและทิศทางต่างๆ กัน เช่น การเปิดเว็บไซต์ธุรกิจจัดหาคู่ และบริการทางเพศ ที่มุ่งเสนอขาย “สตรีไทย” เป็นเสมือนสินค้า สำหรับการบริโภค และยังไปกว่านั้นยังมีการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างเว็บไซต์ที่นำเสนอเนื้อหา สาระใกล้เคียงกันเพื่อขยายฐานของผู้บริโภคอีกด้วย ไม่เพียงเฉพาะเว็บไซต์ที่นำเสนอภาพเชิงลบเท่านั้นที่ดำรงอยู่บนหลัก “บริโภคนิยม” ทว่าเว็บไซต์เชิงบวกที่ดำเนินการในเชิงพาณิชย์ก็มีมิใช่น้อย เพียงแต่การนำเสนอต่างระดับของการสะท้อนภาพสตรีไทย ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และจรรยาของผู้ประกอบการเว็บไซต์นั้นๆ โดยเว็บไซต์เชิงบวกหลายๆ แห่งต้องพึ่งพิงผู้สนับสนุน (sponsor) เพื่อเป็นรายได้จุนเจือการจัดทำเว็บไซต์ จึงมีการนำเสนอเนื้อหาบางส่วนที่อิงกับกิจกรรมของผู้สนับสนุนนั้นๆ

ข้อจำกัดในงานวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยหลักคือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากสื่อเวลาดิจิทัล จึงมีข้อจำกัดในงานวิจัยที่ประสบอยู่บางประการ คือ

1. สื่อที่ใช้วิเคราะห์คือ เวลาดิจิทัล เป็นสื่อเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งในด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การใช้โปรแกรมซอฟต์แวร์ใหม่ๆ ในการพัฒนาเว็บไซต์ รวมถึงการที่เทคโนโลยีที่ผู้จัดทำเว็บไซต์แต่ละแห่งไม่ได้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ทำให้ผู้วิจัยมีข้อจำกัดด้านเทคนิคในการเรียกดูข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ โดยเฉพาะการเรียกดูรูปแบบ การนำเสนอ อันอาจทำให้การรายงานผลบางอย่างอาจคลาดเคลื่อนไปจากข้อเท็จจริงบ้างเล็กน้อย เช่น บางกรณีเว็บไซต์นั้นๆ มีภาพเคลื่อนไหวมาก แต่ระบบซอฟต์แวร์ที่ผู้วิจัยใช้อาจไม่สามารถแสดงผลได้อย่างสมบูรณ์แบบ
2. เว็บไซต์ต่างๆ มีการปรับเปลี่ยนข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ หรือแม้กระทั่งเปลี่ยนแปลงชื่อที่อยู่ของเว็บไซต์ไปโดยสิ้นเชิง โดยเฉพาะกรณีของเว็บไซต์ลามกอนาจาร ซึ่งอาจจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งบ่อยๆ อาจมีผลให้ข้อมูลในวันที่ผู้วิจัยทำการศึกษาดกต่างจากข้อมูล ณ วันปัจจุบันเป็นอย่างมาก ดังนั้น ผลที่แสดงในงานวิจัยนี้จึงเป็นเพียงผลในช่วงเวลาของการศึกษาของผู้วิจัยเท่านั้น ไม่อาจเป็นการยืนยันผลการวิจัยใหม่ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเดียวกันนี้ในอนาคตได้
3. ผู้วิจัยประสบปัญหาในการนัดหมายเพื่อสัมภาษณ์ผู้จัดทำเว็บไซต์เป็นอย่างสูง ด้วยเหตุหลายประการ ได้แก่ การไม่นำเสนอข้อมูล รายละเอียดสำหรับการติดต่อไว้บนเว็บไซต์ การปฏิเสธในการให้สัมภาษณ์จากเว็บไซต์บางแห่งซึ่งเชื่อว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยจะ

ทำการศึกษาเป็นความลับทางธุรกิจ รวมถึงการที่เว็บไซต์นั้น ๆ จัดทำเพียงเพื่อเป็นเวทีป้อนข้อมูลจากผู้รับสาร โดยไม่สามารถติดต่อถึงผู้ส่งสารหรือผู้จัดทำเว็บไซต์โดยตรงได้ ดังนั้น ผลการศึกษาที่ปรากฏในงานวิจัยนี้จึงอาจมีอคติ เนื่องจากเว็บไซต์ที่ยินดีให้ข้อมูลทั้งหมดเป็นเว็บไซต์ที่เสนอภาพสตรีในด้านบวกเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยหวังว่าจะเป็นส่วนหนึ่งในการสะท้อนสถานะความเป็นจริงของสถานภาพสตรีไทยที่ปรากฏอยู่ในสายตาชาวโลก ผ่านทางสื่อซึ่งกำลังแพร่หลายและได้รับความนิยมสูงขึ้นเป็นลำดับ ภาพที่ปรากฏในเชิงลบควรจะมีการปรับปรุง แก้ไข หรือเร่งรัดให้มีการนำเสนอภาพในเชิงบวกมากขึ้น เพื่อสะท้อนภาพอันเป็นข้อเท็จจริงในสังคมไทย ต่อกรณีนี้ ผู้วิจัยหวังว่าผลงานศึกษาชิ้นนี้จะมีส่วนกระตุ้นให้ภาครัฐบาล ตลอดจนองค์กรเพื่อสตรีทั้งหลายจะได้วางแผนเพื่อการเสนอภาพเชิงบวก เพื่อคัดล้างและถ่วงดุลกับภาพเชิงลบของสตรีไทยในสื่อชนิดนี้ รวมถึงนำเสนอภาพลักษณ์และสถานภาพที่แท้จริงของหญิงไทยผ่านสื่อเว็ลด์ ไซด์ เว็บมากยิ่งขึ้นในอนาคต ซึ่งผู้วิจัยได้พยายามรวบรวมแนวทางข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง โดยแบ่งแยกแนวทางปฏิบัติสำหรับองค์กรต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. **สตรีไทย** ในแง่ปัจเจกบุคคลผู้หญิงไทย แม้การใช้อินเทอร์เน็ตจะหมายถึงเวลาที่มีค่าในการค้นหาข้อมูล หรือสร้างสังคมใหม่บนอินเทอร์เน็ต แต่ทุกครั้งที่มีโอกาสควรพยายามช่วยกันนำเสนอภาพของบทบาทและข้อเท็จจริงที่เหมาะสมเกี่ยวกับสตรีไทยผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตให้มากที่สุด ไม่ว่าจะด้วยการเข้าไปแสดงความความคิดเห็นสะท้อนภาพสตรีไทยในกระดานข่าวของเว็บไซต์ต่าง ๆ การเข้าไปพูดคุยด้วยระบบ Chat ก็ควรจะถือเสมือนตนเองเป็นตัวแทนสตรีไทย ซึ่งควรจะระลึกไว้เสมอเพื่อจะได้ นำภาพเชิงบวกออกไปเผยแพร่มากที่สุด พร้อมทั้งหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพเชิงลบ เช่น การเสนอตัวเป็นเพื่อนเที่ยวแก่ชายต่างชาติผ่านทาง การ Chat ซึ่งจะเป็นการตกย้ำภาพสรุปเหมารวมเกี่ยวกับสตรีไทยว่า รักสนุกและชอบเรื่องเซ็กซี่ สำหรับสตรีไทยที่มีความสามารถและศักยภาพในการจัดทำเว็บไซต์ส่วนตัวหรือเว็บไซต์เพื่อการพาณิชย์ ควรคำนึงไว้เสมอว่าสิ่งที่นำเสนอออกไปคือ ภาพสะท้อนหนึ่งของสตรีไทย จึงควรระมัดระวังในการเลือกรูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอให้มากที่สุด พยายามหลีกเลี่ยงการนำเสนอที่จะนำไปสู่การสะท้อนภาพเชิงลบเกี่ยวกับสตรีไทย สำหรับสตรีไทยในลักษณะของกลุ่มผู้หญิงที่อาจมีการรวมตัวกันแบบไม่เป็นทางการ ก็สามารถช่วยกันรณรงค์นำเสนอภาพสตรีไทยในเชิงบวกผ่านทางอินเทอร์เน็ตในรูปแบบดังกล่าวได้เช่นเดียวกัน เช่น การนำเสนอกิจกรรมของกลุ่มที่มีประโยชน์ผ่านทางเว็บไซต์ นอกจากนี้ สตรีไทยทั้งในลักษณะของบุคคลและกลุ่ม ควรร่วมกันต่อต้านเว็บไซต์ที่นำเสนอภาพเชิงลบเกี่ยวกับสตรีไทย ด้วยการไม่เข้าไปเยี่ยมชม เรียกดูข้อ

มูลในเว็บไซต์นั้น ๆ และพยายามเลือกสรรหาเว็บไซต์ที่เสนอเนื้อหาที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับสตรีไทย เพื่อเข้าไปเก็บเกี่ยวข้อมูลมาใช้พัฒนาตนเอง

2. **ครอบครัว** เนื่องจากปรากฏว่ามีเว็บไซต์ที่นำเสนอเรื่องราวที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับสตรีไทยเป็นจำนวนมากจากการสืบค้นข้อมูลด้วยคำธรรมดา ๆ คือ Thai Women จึงเป็นเรื่องที่น่าวิตกว่า การที่อินเทอร์เน็ตและเว็สดีด ไซด์ เว็บแพร่หลายเข้าสู่ครัวเรือนต่างๆ ตลอดจนเป็นแหล่งค้นคว้า หาความรู้แหล่งใหม่ ซึ่งเด็กๆ และเยาวชนใช้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาและนันทนาการ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ครอบครัว พ่อแม่ ผู้ปกครองจะต้องดูแลการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็ก ตลอดจนป้องกันโอกาสในการเข้าไปดูเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมของเด็กๆ ด้วยการใช้โปรแกรมติดตั้งไว้ในเครื่อง ตลอดจนให้คำแนะนำและคลุกคลีกับเด็กๆ ในการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อให้เข้าใจถึงภาพลักษณ์ที่ถูกต้อง เหมาะสมของสตรีไทย พร้อมทั้งแนะนำการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างถูกวิธี โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชนที่เป็นหญิง ผู้ปกครองควรแนะนำให้เลือกเว็บไซต์ในการเข้าไปร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ Chat ซึ่งเป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่น อาจล่อแหลมต่อการนำไปสู่การลวนลามทางเพศผ่านทางอินเทอร์เน็ต ด้วยการใช้ถ้อยคำที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น ผู้ปกครองควรสละเวลาสังเกตและแนะนำการใช้อินเทอร์เน็ตของบุตรหลาน

อย่างไร ก็ตามด้วยข้อจำกัดในสภาวะความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย คือ ครอบครัวที่มีฐานะดีเพียงพอในการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์และติดตั้งอินเทอร์เน็ตให้กับลูกหลานนั้น ผู้ปกครองมักไม่มีใครมีเวลาอยู่กับเด็กๆ มากนัก ดังนั้น การควบคุม การใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ก็ยังคงเป็นประเด็นที่ต้องมีมาตรการจากสถาบันอื่นๆ มาช่วยรองรับ มากกว่าการคาดหวังเพียงการดูแลจากครอบครัว แต่หากลักษณะการดำเนินธุรกิจและการทำงานในอนาคตของพ่อ แม่ ผู้ปกครองสามารถทำงานจากที่บ้าน ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้มากขึ้นดังที่ปรากฏในสหรัฐอเมริกา อาจเป็นข้อดีของอินเทอร์เน็ตที่จะเชื่อมสายสัมพันธ์ในครอบครัวให้ใกล้ชิดกันมากขึ้นได้

3. **สถาบันการศึกษา** ทั้งในส่วนของบุคลากรทางการศึกษา คือ ครู อาจารย์ ตลอดจนตัวสถาบันการศึกษาทุกระดับ ควรศึกษาเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นสื่อใหม่ที่แพร่หลาย เพื่อให้รู้เท่าทันและสามารถแนะนำ ตลอดจนควบคุมดูแลการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนได้ สำหรับสถาบันการศึกษาที่มีการสอนเรื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตให้กับเด็ก ควรติดตั้งโปรแกรมที่ป้องกันการเข้าไปเรียกดูข้อมูลที่ไม่เหมาะสมบนอินเทอร์เน็ต พร้อมทั้งสอนการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างถูกวิธี และในกลุ่มนักเรียนที่เริ่มวัยรุ่นขึ้นไป อาจารย์ควรแนะนำและตักเตือนให้มีการเลือกใช้โปรแกรมต่างๆ บนอินเทอร์เน็ต ตลอดจนมารยาทในการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อสร้างให้เกิดภาพ

สะท้อนเชิงบวกต่อตนเองและสังคม นอกจากนี้ มารยาทในการใช้อินเทอร์เน็ต ควรมีการบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอนอีกด้วย

4. **องค์กรสตรี** ในฐานะองค์กรเพื่อสตรีโดยตรง ควรตระหนักถึงข้อเท็จจริงว่า ภาพสะท้อนสตรีไทยในสื่อเว็สดี ไซด์ เว็บตลอดถึงอินเทอร์เน็ต ไม่ใช่ภาพลักษณ์ที่พึงประสงค์ ดังนั้น ควรวางแผนมาตรการเพื่อควบคุม หรือลดการนำเสนอโดยการร่าง แผนเสนอภาครัฐให้ดำเนินการ หากไม่สามารถกระทำได้ถึงขั้นนั้น อาจารย์ควรเพื่อให้ลดการรับสารเชิงลบ อย่างน้อยภายในกลุ่มของสมาชิกองค์กรควรเข้าใจถึงสถานะที่เป็นอยู่ และหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปรับสารเชิงลบ และสนับสนุนการสร้างสารที่มีทิศทาง การนำเสนอเชิงบวก เช่น นำแนวคิด ทิศทางและกิจกรรมขององค์กรสตรีมาเผยแพร่ผ่านสื่อเว็สดี ไซด์ เว็บมากขึ้น อาจดำเนินการได้ด้วยการขอเชื่อมโยง link กับ ISP หรือผู้ให้บริการเว็บไซต์ท่า (Portal site) ที่มีผู้เข้าเยี่ยมชมในปริมาณสูง เพื่อดึงผู้เยี่ยมชมเข้ามาสู่เว็บไซต์ขององค์กรสตรีมากขึ้น ตลอดจนการสนับสนุนให้สมาชิกในองค์กรได้ตระหนักและรู้เท่าทันการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อสร้างกลุ่มผู้รับสารผู้หญิงที่มีคุณภาพมากขึ้น นอกจากนี้ ยังอาจสนับสนุนการจัดทำเว็บไซต์เชิงบวกเกี่ยวกับสตรีไทยพร้อมมีการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้กว้างขวาง เพื่อให้เว็บไซต์ได้รับความนิยม

5. **องค์กรอาสาสมัครเพื่อสังคม** ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มอาสาสมัครทั่วไปหรือกลุ่ม NGO ต่างๆ ทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ ควรตระหนักถึงภาพสะท้อนเชิงลบของสตรีไทยที่ปรากฏในสื่อใหม่ชนิดนี้ การที่องค์กรอาสาสมัครร่วมกันสร้างเว็บไซต์เพื่อนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรของตน เผยแพร่มากขึ้น อาจส่งผลในทางอ้อมต่อการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของสตรีไทยได้ อย่างไรก็ตาม องค์กรอาสาสมัคร อาจช่วยเหลือในทางอื่นได้ เช่น ร่วมกันรณรงค์ เสริมสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนให้รู้เท่าทันการใช้อินเทอร์เน็ต ตลอดจนรณรงค์ให้เกิดการใช้ที่จะส่งเสริมภาพในเชิงบวกแก่สตรีไทยมากขึ้น นอกจากนี้ องค์กรระหว่างประเทศอาจช่วยกันปลุกกระแสต่อต้านการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไม่เหมาะสม เช่น เรื่องการกดขี่ทางเพศ เพื่อให้เกิดการควบคุมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสมมากขึ้นในนานาประเทศ ควรยกประเด็นขึ้นมาพิจารณาว่า อินเทอร์เน็ตควรเป็นสื่อที่เปิดเสรีในการจัดทำและการใช้อย่างทุกวันนี้หรือไม่ เพียงใด

6. **การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย** เนื่องจากภาพสะท้อนที่ปรากฏจากการสืบค้นส่วนใหญ่เป็นภาพเชิงลบต่อสตรีไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในฐานะผู้ส่งเสริมและชักจูงนักท่องเที่ยวต่างชาติสู่ประเทศไทย ควรพยายามแก้ไขภาพลักษณ์ที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อภาพสรุปเหมารวมของสตรีไทยว่าเป็นโสเภณี

หรือการที่ประเทศไทยเป็นประเทศแห่งกามารมณ์ ททท. ควรวางงบประมาณและมาตรการในการแก้ไขภาพลักษณ์เหล่านี้ โดยกำหนดนโยบายการแก้ไขภาพลักษณ์เชิงลบและสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกต่อประเทศไทย รวมถึงสตรีไทยไว้ในนโยบายประจำปีย่างชัดเจน ตลอดจนควรพิจารณาเพิ่มอัตราส่วนของงบประมาณส่งเสริมภาพลักษณ์ของไทยผ่านสื่อเว็สด ไซด์ เว็บ มากยิ่งขึ้น เนื่องจากสื่ออินเทอร์เน็ต ได้รับความนิยมสูงจากชาวต่างชาติ โดยใช้งบประมาณค่าใช้จ่ายในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ที่ต่ำและคุ้มค่าในการลงทุนมากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับ การพยายามนำเสนอภาพผ่านสื่อดั้งเดิม

นอกจากนี้ ททท. ควรพิจารณาใช้เทคนิคสร้างคำสำคัญที่เกี่ยวกับประเทศไทย และสตรีไทยในเว็บไซต์มากขึ้น เพื่อสร้างความเป็นไปได้ในการที่ผู้ใช้บริการสืบค้นข้อมูลผ่านเสิร์ชเอนจินต่างๆ จะพบข้อมูลของ ททท. แสดงผลออกมาในลำดับต้นๆ เนื่องจาก ภาพสะท้อนของสตรีไทยก็คือภาพสะท้อนของประเทศไทย อย่างมีอาจปฏิเสธได้ ยิ่งกว่านั้น ในฐานะขององค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ อาจารย์เริ่มจัดทำโครงการณรงค์สร้างภาพลักษณ์ที่เหมาะสมของสตรีไทยผ่านสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ตให้แพร่หลาย หรือจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนผู้จัดทำเว็บไซต์ส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศและสตรีไทย เป็นต้น

7. **สื่อมวลชน** สำหรับสื่อมวลชนหลัก ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือนิตยสารต่างๆ ควรช่วยกันเสริมสร้างความเข้าใจของมวลชนในการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสม ตลอดจนช่วยกันสนับสนุน เผยแพร่การจัดทำเว็บไซต์ที่น่าเสนอข้อมูลที่มีประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเว็บไซต์ที่เสนอภาพเชิงบวกของสตรีไทย รวมทั้ง ร่วมมือกันต่อต้านการขยายตัวของเว็บไซต์เชิงลบ เช่น การรายงานเรื่องเว็บไซต์เชิงลบ ไม่ควรนำเสนอที่อยู่ของเว็บไซต์ซึ่งกลับจะกลายเป็นการส่งเสริมให้มีผู้เข้าชมเว็บไซต์นั้นๆ มากขึ้นอีก

สำหรับสื่อมวลชนของภาครัฐ เช่น กรมประชาสัมพันธ์และสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ควรให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสื่อใหม่ชนิดนี้แก่ผู้รับสาร โดยนำเสนอรายการหรือข่าวที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตเพิ่มเติมตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้รับสารในแต่ละพื้นที่

8. **ภาคธุรกิจ** โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำเว็บไซต์ เช่น ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Service Provider :ISP) ผู้นำเสนอเนื้อหา (Content Provider) ตลอดจนเอเจนซีโฆษณาบนอินเทอร์เน็ต (Internet Agency/Web Agency) ควรร่วมกันสนับสนุนการใช้ เผยแพร่อินเทอร์เน็ตและ

เว็บไซต์อย่างเหมาะสมตามศักยภาพของแต่ละองค์กร เช่น ISP อาจช่วยด้วยการสกัดไม่ให้ผู้ใช้บริการเรียกดูข้อมูลเว็บไซต์ที่ไม่เป็นประโยชน์ ล่อแหลมต่อกฎหมายสำหรับผู้นำเสนอเนื้อหาเอง แม้จะมีผลประโยชน์ทางธุรกิจ แต่ไม่ควรหลงลืมหรือมองข้ามการรณรงค์ส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศและสตรีไทยในทางที่สมควร เช่นเดียวกับเอเจนซีโฆษณา ตลอดถึงบริษัทผู้ลงโฆษณา ไม่ควรสนับสนุนเว็บไซต์ที่มีแนวโน้มในการนำเสนอเนื้อหาลักษณะเสื่อมเสียหรือนำเสนอภาพเชิงลบต่อสตรีไทยและประเทศไทย

9. **ภาครัฐ** ในที่นี้หมายถึงทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและมีอำนาจ หน้าที่ซึ่งครอบคลุมหรือเกี่ยวโยงถึงการจัดตั้ง การนำเสนอและการใช้เว็ลด์ ไซด์ เว็บ ได้แก่ การสื่อสารแห่งประเทศไทย ผู้รักษากฎหมาย ทั้ง ตำรวจและตุลาการ ตลอดจนถึงรัฐบาลเอง ควรตระหนักถึงสภาพปัญหา ตื่นตัวเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดมากขึ้นในอนาคต ตลอดถึงวางแนวทางป้องกันปราชัย เช่น การออกกฎหมายควบคุมการใช้สื่อชนิดนี้ หรือวางมาตรการบางประการในการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด รัฐบาลไทยเองยังค่อนข้างล่าช้ากว่าประเทศอื่น ๆ ในการวางกฎหมายเพื่อรองรับการใช้อินเทอร์เน็ตและการจัดทำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ แต่สื่อใหม่ชนิดนี้มีการพัฒนา เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ภาครัฐควรเร่งหันมาพิจารณาประเด็นนี้เป็นการเร่งด่วน

โดยสรุป กล่าวได้ว่าแทบทุกส่วนในสังคมจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริม สนับสนุนการใช้อินเทอร์เน็ตในการเผยแพร่ภาพสะท้อนสตรีไทยที่เหมาะสมได้ ขณะเดียวกัน ก็มีส่วนในการป้องกันปราชัยสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ล่อแหลมหรือภาพเชิงลบที่จะเกิดขึ้นได้

การที่สื่ออินเทอร์เน็ตและเว็ลด์ ไซด์ เว็บเริ่มแพร่หลายมากขึ้น อีกทั้งยังได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว ทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย ทำให้สื่อชนิดนี้ยังมีแง่มุมสำหรับการศึกษาได้อีกมากมาย ขณะเดียวกัน การค้นพบภาพสะท้อนสตรีไทยจากสื่อชนิดนี้ในเชิงลบ เป็นประเด็นที่ควรจะต้องมีการสานต่อเพื่อฟื้นฟูสถานภาพดังกล่าว การศึกษาวิจัยในภาคหน้าอาจกระทำได้ดังนี้

1. การศึกษาภาพสะท้อนสตรีไทยในมุมมองของผู้รับสารเว็ลด์ ไซด์ เว็บ เพื่อศึกษาว่ามีความแตกต่างหรือไม่เพียงใดกับการวิเคราะห์ตัวสาร
2. การศึกษาภาพสะท้อนสตรีไทยผ่านทางช่องทางการใช้งานประเภทอื่น ๆ ในอินเทอร์เน็ต เช่น Chat, Web board เป็นต้น
3. ผู้วิจัยอาจทำการศึกษานำเสนอภาพสตรีไทยจากมุมมองของผู้ส่งสาร โดยแยกตามประเภทเว็บไซต์ เช่น เว็บไซต์สื่อมวลชน เว็บไซต์องค์กรอาสาสมัครหรือเว็บไซต์ช่องทางราชการ ฯลฯ